

Algiri sebek Áp-tÁse.

Contributed by hajásmester

2007. January 25. Thursday 18:37

Last Updated 2009. November 14. Saturday 10:27

There are no translations available

A hajás Áp-tÁsÁnek egy internetrÁl letÁtt terv alapjÁjn kezdtem hozzÁj, a cikkben az eddig megszokott mÁdon, "IÁp-srÁ-l-Áp-sre" mutatom be a hajás Áp-tÁsÁt.

2005 novemberÁben kezdtem el egy algÁ-ri sebek Áp-tÁsÁt F. Chapman terve alapjÁjn. A terv itt IÁjthatÁ, az internetrÁl tÁtttem le, Ás egy digitÁlis mÁsolÁs ÁzernÁl nyomtatattam ki 1: 50 mÁretÁrnyban. A rajzon az eredeti IÁptÁk van adva svÁd, angol Ás francia IÁjbban, ebbÁl kell ÁjtszÁjmolni metrikus mÁrtÁkre.

RÁviden a hajás-pus tÁrtÁnetÁbÁl: barbareszk kalÁzok fejlesztettÁk ki a XVII szd. elejÁn a fÁldkÁzi tengerei gÁj, a tÁzerÁ fokozÁsa ÁrdekÁben, megtartva az evezÁ hasznÁjat lehetÁsÁgÁt, Ás hasznÁjtÁjk a XIX szd. kÁzepÁi Ájtette a spanyol Ás a francia haditengerÁszet is. Nem csak hadi, de kereskedelmi forgalomban is elÁfordult. Az Áp-tÁs szokÁjsos lamellÁjs ÁsszerakÁs mÁdszerrel indult, a terv alapjÁjn megrajzoltam a gerinc Ás borda sablonokat ezeket papÁ-rbÁl kivÁjgtam Ás az alaplemeze tapÁtaragasztÁval ráragasztottam, ez a mÁdszer sokkal pontosabb kivÁjgÁst biztosít, mint a szokÁjsos karbon papÁ-ros ÁjtmÁsolÁjs. ÁrdekessÁgÁp elmondom, hogy a bordasablonok kidolgozÁjsÁ szÁjmÁ-tÁgÁpet hasznÁltam, a rajzokat scanneltem, kettÁvÁjgtam, tÁkrÁztem, majd Ájra illesztettem, ez Ágy sokkal pontosabb elÁjÁjs mind a fÁloldal karbon papiros ÁjtmÁsolÁjsa. Persze ez egy tÁrelemjÁtÁk, mert ahhoz hogy pontosan illeszkedjen, szÁksÁg van a scannelÁs utÁjn egy-kÁt fokos forgatÁsra, Ás a scannelÁsnÁl is el kell talÁjni a megfelelő bontÁst ahhoz, hogy a mÁret ne vÁltozzon. Mivel a bordarajz a palÁjnkozott mÁreteket adja meg ebbÁl a palÁjnk vastagsÁgÁt - nÁjlam 1mm - le kellett venni. A lamellÁjk kivÁjgÁjsa utÁjn a papÁ-rt lemosÁjssal eltÁvolÁtottam, a hajás vÁjÁjt ÁsszeÁllÁ-tottam, Ás a gÁrbÁleteknek megfelelően lecsiszoltam. VigyÁjni kell arra is, hogy a hajás elejÁn Ás vÁgÁn, ahol a vÁ-zvonal hajÁjsa nagy, a bÁvÁlÁ oldalon megfelelő rájhagyÁjssal dolgozzunk, kÁlÁjben a palÁjnkna nem lesz megfelelő a felfekvÁse.

Az Áp-tÁs korai fÁjzÁjÁl nincs kÁp, mert akkor mÁg nem volt digitÁlis gÁp, ezÁrt csak szÁbeli beszÁjmolÁt. A gerinclemezt kiszabÁjsÁjnÁl a gerincet figyelmen kÁ-vÁl hagytam, az csak kÁsÁbb kerÁl felragasztÁjsra. EzutÁjn kÁvetkezett a fedÁlzet palÁjnkozÁjsa, majd a mellvÁdet tartÁ bordÁjk elkÁszÁ-tÁse, ehhez egy tartÁkeretre volt szÁami a sÁlya hosszÁjra csavarozott kÁt fÁggÁleges, a felsÁ rÁszÁn a mellvÁd Á-vÁnek megfelelően ledolgozott rÁteglemez bÁl Ás az erre szÁgezett vÁ-zsintes tartÁlemezbÁl Ájlt, aminek kÁzepÁt a mellvÁd felsÁ vonala szerint kivÁjgtam, a bordÁjk helyÁn kis bevÁjgÁsokat alkalmaztam. A bordÁjkat ezekbe illesztve a fedÁlzethez ragasztottam. EzutÁjn a kÁtoldali ÁjgyÁ fedÁlzet kÁvetkezett. HasonlÁan oldottam meg az orr Ás a tat Áp-tÁsÁt is.

Mivel a hajás nem kittbÁl ÁpÁl a megfelelő nyersanyag elÁteremtÁsrÁl magamnak kellett gondoskodni, a bordÁjkat Á gerinclemezt kÁ-sÁrletkÁppen - sokaknak talÁjn megdÁbbentÁ mÁdon -5 mm-es laminÁjlt padlÁbÁl kÁszÁ-tettem, tÁkÁletesen bevÁjlt, kissÁ nehÁz fÁrÁszelni, de csiszolni annÁj kÁjnyebb Ás a palÁjnkozÁjs utÁjn semmi nem IÁj belÁle. A tÁbbi anyag vÁrtÁs bÁkk, ami rági kiselejtezett irodabÁtorokbÁl szÁjrmazik, valamikor mÁg fÁjbÁl gyÁrtott azokat. Marjai is ezt ajÁjnlotta. Sajnos a kÁszlet lassan kimerÁl. A feldolgozÁshoz kell nÁhÁjny alapgÁp, amit mÁj bemutattam egy korÁbbi cikkben. A bordÁjzatra egy rÁteg palÁjnk kerÁl, 1mm vastagsÁgÁ, 4mm szÁles, 120 mm hosszÁ csÁ-kokbÁl, de a vÁgeken természetesen elkeskenyednek, szÁlesednek Ás rávidÁlnek a szÁksÁg szerin felrakÁjs a kÁvetkezÁ, a mÁretre vÁjgott palÁjnkot vÁ-zbe Ájztattam, Ágy nagyon kÁjnyen hajlik. Az ÁlÁt Ás a kÁzt bordÁjkat faipari ragasztÁval bekentem, a kÁt vÁgÁt pedig pillanat ragasztÁval ragasztottam, majd megfelelő hÁmÁrsÁkletekre beÁllÁ-tott vasalÁval a helyÁn szÁjÁ-tottam, Ágy tÁkÁletesen idomul a felÁle, a ragasztÁ kÁttÁ zavarja, sÁt elÁsegÁ-ti, hogy az anyag nedves. Arra kell nagyon vigyÁjni, hogy a bordÁjk kÁjt a vasalÁt ne nyomjuk erÁsen, mert a palÁjnk akkor belapulhat. A szÁgeztÁs ennÁl a mÁretÁjnyÁj megvalÁsÁthatatlan, kÁpzeljÁ¼k el, e cm-es szÁgfej a maketten 50- szer kisebb, 0,4 mm lenne.

Ásjabb kÁpek az Áp-tÁsrÁl:

Á

A továbbiakban kevesebb szöveg lesz, az Áp-tás folyamatát inkább kövekben szeretném bemutatni.

{mospagebreak title=2.rész}

A cikk első részét azzal zártam, hogy az Áp-tás további folyamatjáról is beszámoló cikket fogok megjelentetni a lap hasábjain. Nos elérkezett az a pillanat, amikor azt hiszem, ezt érdemes megtennem.

Következzen először néhány távlati kép:

A hajás Áp-tás famunkáiban semmi olyan nem volt, amit mások már ne ártak volna meg, úgyhogy azzal nem foglalkozom. A festéshez nincs valami nagy örökem, és főleg is tőle, mert ha ekkor az ember elront valamit, azt már lehet kijavítani. Ágy érzem most se nagyon remekeltem, először azt gondoltam, hogy csak pácolok és lakkozok, de a pácolás után olyan foltos volt a hajás oldal, hogy visszatértem a festéshez. Nem tudom, mások hogyan csinálják, nekem ez a pácolás sose jött be. A festés után, a festett és natúr részeket egyaránt matt fényű, higított lakkal ecseteltem aranyozás volt a legkellemetlenebb, mert a festék olaj bázisú volt, beszívórgott a maszkolás alá, és ráadásul napok kellett várni mire megszáradt.

Á

Á
Á

Á%os nÁhÁny kÁzeli kÁp:

Á
Á

Á
Á

Ami azt illeti fÁnykÁpÁsznek se vagyok igazÁn valami nagy tehetsÁg, sose sikerÁl igazÁn jÁ kÁpeket kÁszÁ-teni. tÁ sÁtÁt, vagy tÁ vilÁgos, vagy Áletlen, Ás mindig Áppen ott van ÁrnyÁk, ahol nem kellene.

ValÁszÁ-nÁ± a vaku a fÁ bÁnÁs, Ás termÁszetes fÁnyben biztosan jobb lenne, de hÁt egy panelban hol van termÁszes fÁny.

Ebben az ÁllapotÁban a hajÁst mÁr csaknem teljesen kÁsz, mÁg a tatsÁtor vÁzÁjt kell elkÁszÁ-teni, Ás a taffelÁpÁ-tmÁny oldalÁra, az ÁgyÁ° IÁ'Ásek alÁ jÁ mÁg mindkÁnt oldalon 6db dÁ-szÁ-tÁ' tÁbla, ami sajnos a terv kidolgozva, arra nekem kell valamifÁle arabeszket kiÁtlenem. De ezeket majd csak kÁsÁ'bb fogom megcsinÁlni, kell valami vÁltozatossÁig a munkÁjban.

Áopp ezÁrt most ÁttÁrek az Ágyuk elkÁszÁ-tÁsÁre. Kell 4db elÁ'renÁzÁ' 12 fontos, 16 db oldalra nÁzÁ' 6 fontos, Á fontos a taffelÁpÁ-tmÁnyre, Ágyhogyl lesz mivel foglalkozni az elkÁvetkezendÁ' tÁli estÁken. Azt, hogy mikÁpp gyÁrt mÁg nem dÁntÁttem el, valamikor kÁ-sÁrleteztem ÁlomÁntÁssel, nos akkor nem valami jÁl sikerÁlt, most Ára megprÁbÁlom, ha nem jÁn be, akkor esztergÁlyozom fÁbÁl, mert fÁmesztergÁjm nincs.

TehÁt valÁszÁ-nÁ±leg januÁr is lesz mÁr, mire a kÁvetkezá' rÁsz sorra kerÁlhet, addig is mindenkinek jÁ ÁpÁ-tÁst.

hajÁsmester

{mospagebreak title=3. rÁsz}

Jácskáján megkésve, aminek okairól nem akarok írni, folytatom a sebek áprós-társának bemutatását, ami az ügyek elkészítéséről szól. Ez annak is komoly munka, aki ehhez megfelelő gépekkel rendelkezik, hájt még az olyannak, aki ehhez semmi sincs. Mit tehet? Elkészítette, ha van hozzá egy alkalmas ismerőse, vagy készen megvásárolja, vagy valahogy megkésze vele.

En ezt csináltam. Először próbálkoztam az alomintéssel. Köt probléma adódott, az alom felhúléte túl durva lett még talán le lehetett volna csiszolni, de az intécsbe nem tudtam megfelelően készpontos furatot készíteni. Furat nélkül az ügyös meg semmilyen.

Esztergálni fűzőt, csak ez maradt, mert ehhez egy eszközt otthon is össze lehet barkácsolni. Mint ezt itt.

Az alapja egy falpra rögzített műanyagcsigákra, aminek fejébe egy levágott fejű facsavart fogtam, vele szembe tartva csigákra egy L alakúra összeállított fa lapba szilvesztett jütők villanymotor tengelye. Egy készímasztás lemezre kész. Túl sokat nem akartam vele bajlódni, ezért csak ideiglenesen lett rögzítve az egysz pillanatszerűtákkal. Megelőző vastagságú fa rődből levágtam az alapanyagot, a köt végébe szűkséges vastagságú fűrészvel befűző egyik felét behajtottam a facsavarba, a másikat a villanymotor tengelyére húztam és májra indult is az esztergályozás. A furat készpontos lett. A köt csigák egybeesésének a pontossága nem olyan fontos, mert a kész is kőzzel kell vezetni. Az elkészült ügyös oldalát árttam és egy vékony rődből levágott csapot vertem bele. Most májra csigák bronz szálra akról festékkel kellett lefesteni és kész. Persze nem olyan látványos mint a fém, de ha jól megválasztott fémbe a esztergályozott ügyös sem éppen teljes mérsolata a korabeli lávegeknek. Itt mindenféleképp a precizitás lenne a jés, de házilag kivitelezhetetlen.

Az ügyőtalpak elkészítéséhez az itt látható fém sablont készítem. Ezt egy megfelelő vastagságú rődből elkészítve, egy krokodil csipesszel rögzítem, a szabad végénél satuba szorítottam, a hozzájárhat a rőszeken lombfűréssel körbe vágtam, aztán tés reszeléssel kiigazítottam, majd kivéve a satuból a másikat oldalánál befogtam. Ágy megmunkálva befejeztem. A kerekeket a csigákhoz hasonlóan mádon esztergályoztam, az összeragasztás meg előlét sebb nehézséget nem okozott, ahogy a tengelyek elkészítése sem. Aztán pácolás, és a csigák felhúléte a lafettára. Itt a szűgnek elő kell írni, mert előlétben beverhetetlen, vagy mindent szőtrepsz. Hogy miért nem festetem párosra az ügyőtalpakat? Mert úgy gondoltam, ez egy kalózhajás, ráadásul berber, és nem valószínű, hogy mindenben körvették az európai szokásokat.

Az ügyök felrakása a fedélzetre nem jelentett igazán nagy munkát, mert a tervből teljesen nyilvánvaló, hogy fixre voltak kötve és nem rendelkeztek vontatókkel, azaz nem lehetett előre hátra mozgatni őket. Akkor hogyan tárták? Nos a korláton áthajolva, ami nem lehetett valami kellemes elfoglaltság egy tközet hevőben. Azért volt mindez ágy, mert a mozgatáshoz nem volt előg hely. Ezért nincs ügyőablak sem.

Végül a hűny kőp a hajásról, melyen májra rajta van a tártor vőza, és a taffelőp-tány oldaldőse is. Ez főkifaraghatatlan volt. Ezt az egyszerű dőst vékony rődről hajlítottam és aranyfestéssel ellátva, az oldallapok ragasztottam, nem éppen a legjobban sikerült.

Á

Â Ezek a képek kiss  jobbak mint az előzőek, mert természetesen f nyben készültek,  s megtanultam azt is, hogy a felbontással nem szabad dolgozni, mert ez olyan hatást kelt, mintha nagy t  alá helyzen nk a haj t, ami  gy a részletekben már nem valami szép képet mutat. A képélesség még mindig nem a legtökéletesebb.

Az építésben már jóval előbbre tartok, a vitorlákat megvarrtam, most készülnek a vitorla rudak. A befejező cikkem fog sz lni.

 cedv zzlettel: hajómester

 

{mospagebreak title=4.r sz} 

Ebben a részben a vitorlázat elkészítéséről, a k t lfon sr l, a haj ra való felszerelésről tájékoztatom az

Megfigyeltem, a haj  p t sr l sz l  cikkek nem sokat foglalkoznak ezzel a t m vel, ezért a bemutatást most b veszem az előző részekhez képest.

 

A hajó vitorl zata az alábbi tervrajz szerint k sz l t 

Â

Â

Ez egy spanyol sebek vitorla tervezete, de mivel a hajás 80 %-ban megegyezik az algá-ri sebekkel, a vitorlájzat is bizonyára hasonlász volt.

Â

A vitorlájzat szánához a rozsdavárás szánt viltasztottam, ami Mediterráneumban elgg elterjedt volt, ahogy az tál korabeli festményen is láthatás. A kalászok fllttbb kedvelték ezt a balás szint, ami már a ltványival felmeteltett. Kász-táshoz legjobb a sokat használt, agyonmosott pamutvászon. Ebben a szánben nem volt, ezért át kellett vásárolnom, de a felhasználás eltt jáss vászonban alaposan kifáztam, ami csákkentette a merevságot. Az alábbiakban tatvitorla elkász-tását láthatjuk

Â

Â

A vitorla kiszabásához a tervrajzról májsolatot kász-tettem egy papárlapra. Erre rárajzoltam a beszegésre szánt kászeri felhajtáshoz 10 mm-t. Ez az anyag vastagságtá félgg, a vastagabb anyagnál tbbet, a konyabbnál kevesebbet kell. A vitorlacsák-kok varrásísi vonalait is ábrájoltam, ami megkénynti majd a további munkát. Ez a szabásminta.

Â vásznat kemény-tás vászbe áztattam, majd finoman kivasaltam. Ettl a vászon merev lesz, ami megkénynti a pontosabb teszi a szabást. A szabásmintát a vászonra helyezve, nchány ponton ragasztás szalaggal a vászonhoz rágzá-tve, puha, 2B-s, tompa hegyű ceruzával ás egy vonalzával elágeztem a kárrberajzást. A szabásmintát az anyagról levéve, a hiányzó részeket kieszá-tettem Arra is figyelni kell, hogy az anyag szávási vonalai megfelelően essenek. Ezt kálán sen a hájromszág alakó vitorlájknál lehet elszáni.

A kávetkezé lópásben varrásáppel vágigvarrtam a vitorlacsák-kokat imitálás vonalat, majd jáss áles ollával kárrbevettem a rajzot. A vitorla hosszabb oldalánál pontosan a szabási vonal mentén, a tábbi részen kb. olyan 2 cm ráhagyással. Ez azért kell, nehogy a kásábbiek során kellemetlen meglepetésben legyen rászánk azáltal, hogy nem lesz elegendő anyag. A felhajtás, a varrás során az anyag házádik. Az utolsó oldal beszegésánál nem biztos, hogy az eredetileg rajzolt vonalon adja ki a megfelelő alakot, ezért minden beszegés után a szabásmintával ellenárizzá, ás ha kell, a rajzot másdos-tjuk. A sablonról természetesen a már beszegett oldal ráhajtási félát levájjuk.

Â

Â

Â

Â

A hosszabbik oldal mentén megkezdtem a beszélgetést. Ennek első lépéseket a vitorla szegélyét bevezetem, azt a felhajtási vonalra fektetve egy 15 cm hosszú fémlemezt, forrasztással a kábelvel felereltem rá a kábelre és a rőszket a szájra vasaltam. Lépéseket ilyen módon végigmentem a vitorla oldalán. Ezt megismételtem újra a második felhajtással is. Ekkor már nem vizeztem, mert a víz az első felhajtás visszaegyenesezik. Ha a gyesegek voltunk, a vitorla szegélye teljesen egyenest fog adni.

Á

Á

Aztán varrásokkal végigvarrtam, majd a többi szegélyt megismételtem ezeket a lépéseket. Előtte persze a felhajtási vonal mentén levágtam. Az első vitorla kivételével minden szegély pontosan a vonalra került, ott kissé igaztani kellett. Ilyen okok miatt, ezért mindig a hosszanti varrások cső-kokra merőleges oldalt hagyjuk utolsónak, mert nem mutat valami jó, ha az oldal nem párhuzamos a cső-kokkal. Ez a leírás természetesen csak a latin vitorlára igaz, más alakoknál más a szabály.

Lehet más módszer is. A behajtott félre egy maszkoló cső-kot ragasztunk. Ilyenkor a vízszint nem vizezzük. A felhajtás ugyanúgy történik, mint az előző esetben, vasalással a lemezzel. Végül a ragasztó cső-kot lefejtjük a behajtott véglegesre vasaljuk. A cső-k leszedése meglehetősen macerás, ha ugyanis nem vagyunk átvatosak, a szőlőszőlőket magával viszi az anyag rojtos lesz. Ezért nem szoktam alkalmazni, annak ellenére, hogy sokkal pontosabb eredményt érhet el vele, mint az előzőben leírt módszerrel. Ha valaki kissé merev vitorlaszövet akar, a papírt akár szegélyben is hagyhatja,

A vitorlákra még egy erősítő cső-kot is kellett varrni a fogószálak kábeleket számára. Ez úgy készült, hogy egy 10 mm vízszintes cső-kot oldalánál 3-3 mm-t felhajtottam kábelre, a vitorlára rajzolva a felvarrás helyét, 5 cm-ként technokodragasztottam, majd levartam. Ez volt a legnehezebb.

Aztán a kész vitorlát újra jó kimostam, az átvatosan kivasaltam. Ez az átvatos azt jelenti, hogy a vasalás csak a helyére kerül, nem hűtjük, mert ekkor a vitorla olyan mértékben deformálódik, hogy kezdhet el a munkát a munkát.

A vitorlát kábelrel is el kell látni. Ezek a szegélyek a fogószálak kábeleket. A fogószálak kábeleket jelentkező gyakori problémák, a kábeleket vissza állnak, gyakran természetellenes pozícióba vesznek fel. Ezen a ponton úgy segítettem, hogy a végül egy csepp ragasztással a kábelre tettem a vitorlához. A többi munkát nem akarom részletezni, mert az egy szakkönyvet is megírtam.

Miután elkészültek a vitorlák nekikezdtem a vitorla rudaknak. Ezt a sorrendet mindenkinek ajánlom, mert a vitorlát a legnagyobb igyekezettel sem sikerül mindig pontosan varrni, az az az az vitorlák a kábelre bizonyul az nagy bosszúság. Az OBI-ban vásárolt békka rudakból faragtam ki ezeket megfelelő alakra az a célra. Az első az a vízszintes rudat darabok készült. A rudakat erősen hűtött barna festékkel szívtattam.

A kárpitosi munkákat nem akarom részletezni, mert erről is rengeteg az irodalom. A kárpitoszat a tervrajz és a hajászási kárpitoszítást kárpitos alapjain kárpitosítható.

A kárpitoszítást Á-gy fontam. Primitív, mint minden magam készítetté gámp, de jó másként.

Á
Á

Á

A kárpitoszítást anyaga Anchor nevű horgoláscső. Kapható 10, 20, 40, 60, 80 á-as vastagságban. Az ettől vastagabb kárpitoszítást persze sodorni kell. Ezek kombinációjából viszont rengeteg sok mást hozhat ki, olyan sok, amennyire nincs is szükség. Mivel csak fehér szálban kapható a festés kikerülhetetlen volt. Ez a használati utasítást kárpitoszítást egyszerre dolog. Az illékony kárpitoszításhoz barna ruhafestéket használtam. Mivel a gombolyag egyben nem festhető, motring kárpitoszítást beléle úgy, hogy a dohányzó asztal szálára tekertem, hogy össze ne gabalyodjon több helyen csőnél lazán átkárpitoszítottam, aztán festettem, szárítottam, majd egy papírhengerre csavartam. A futó kárpitoszítást festéséhez alábbi keveréket használtam. Egy dl vízben megfázó 2 db teafiltert, 2 kárpitoszítást kárpitoszítást és egy csipetnyi szárga ruhafestéket teszek bele, ezzel egy tejeskávás szálnál készíthető kapok. A fonalat egyszerűen átházom az oldaton, papírhengerre csavarom és szárítottom, úgy ahogy a kárpitoszítást írtam.

Egy jó tanács. A kárpitoszítást mindig a sodrás elött fessék meg.

Kárpitoszítást a hajás kárpitoszítást és a vitorlázást írtam.

Á
Á

Á
Á
Á
Á

Á
Á
Á
Á

Á
Á

Á
Á

Á
Á
Á
Á

Á

Eredetileg úgy terveztem, hogy ez lesz a befejező rész, de nagyon sok munka van még hozzá. Olyanok, mint a csónak, a horgony, evezők stb, ezért ez a rész nagyon hosszú lenne. Így gondoltam, hogy az eddigi részt most ismertető további munkáim pedig egy újabb cikket írok majd.

Huszár László